

ZOMBOR és VIDEKE

POLITIKAI LAP.

Hirdetéseknek két hasábos petit sora 16 fill., többszöri beiktatásnál megfelelő engedmény. Nyiltér sora 30 fillér.

Felelős szerkesztő: **Dr. DONOSZLOVITS VILMOS.** Lapfoglaladonos: **OBLÁT KÁROLY.**

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. Megjelenik vasárnap és csütörtökön.

A kasztrendszer.

Modern társadalmi életünkben, mely a humanitás, a felvilágosodás annyi tisztító tűzén ment keresztül, szinte hihetetlenül hangzik ama kijelentésünk, hogy még mindig a legnagyobb szerepet a kasztrendszer játssza.

Az egész világ telve hagyományos előítéletekkel, s oly lelki érzülettel, a mely az embert társai fölöött felülakarja emelni, s ösztönyszerileg tör a magasabb osztályok régiói felé, hogy igába hajthassa többi társait.

S ekkor megszűnik minden lelki tulajdonság, mert az embert nem az ideális, hanem sajna, a reális értelemben vett érték csalja meg.

A magasabb osztályhoz tartozók aztán lenézik az alacsonyabb osztályukat, s jaj annak, ki hivatlanul akarná megdönteni azt a válaszfalat, mely elkülöníti az egyiket a másiktól. Jaj annak, ki megfedkezik arról, hogy őt a születés joga arra kárhóztatta, hogy szolgálja maradjon urának, s nem embertársa embertársának!

Igy sorakozik az emberiség, az egész társadalom a világegyetembe — külön zászló alatt, külön kasztokba. Így idegenedik el egyik em-

ber a másiktól, mihelyt egy csipetnyivel is jobb a „társadalmi pozíciója“ felebarátjainál. Így tör testvér testvér ellen, mihelyt az egyiknek jobb a helyzete, mint a másiké. Így tör egyik nemzet a másik ellen, mihelyt ennek nyomorúságosabb a helyzete mint a másiknak. S így keletkezett az az áthidalhatatlan út, mely rendekre, osztályokra osztja, a teremtés isteni törvényénél fogva egyenjogú embereket . . .

Hol itt az egyenlőség, hol a testvériség, a demokrácia, a népesség?

Ezek csupán lázas álmok, beteg képzelődések, a miket hajszolunk, — de a mit sohasem fogunk elérni; mert hisz nézzünk csak szét a nép között, s látjuk, hogy a kasztrendszer odáig is kinyújtotta hatalmát. Még a munkafelügyelő, munkásai fölöött is úgy gyakorolja hatalmát, mint a mesebeli tyannások, akik népeik életét, vérért szitták kényökedvők szerint. Hiába is hivatkozunk az emberi jogokra, melyek csak felebarátot ismernek és nem felebbvalót; hiába hivatkozunk az isteni teremtés törvényére, mely a királyokat is épügy, mint az utszéli koldust egy azon képmásra — az Isten képmására alkotta, s mindkettőbe egyazon szűzies, patyolat

tiszta lelket mit csak a világ szennyese, a kasztrendszer átkos végzete feketíthetett be.

S mégis van egy hatalom, mely a rideg számítást le tudja győzni, mert gyöngédségében heraklési erő rejlik, s az: az érzelem.

Mikor kilépünk a prózai világból, s lelkületünket a költészet csillogó zománca vonja be; mikor az érdekekkel telt világot eléri végzete, mikor a jogát eltörli, eltakarja egy csodás érzelm varázsfátyola, mikor az ember csak embert lát abban, a kihez vonzódik; mikor megszületik, s felébred a szerelmi érzése.

Az az egyetlen hatalom, a mely diadalra tudja juttatni az emberi egyenlőség jogát, ez az egyetlen erő, a mely megtudja döntené a társadalom átkos alkotását — a kasztrendszert is. Ez és csak ez egyedül képez diadalt tlni a „maradi“ szellemen s igájába bírja hajtani azt a felfogást, a mely annyira félti öröklött hatalmát, kincsét — az alsóbb osztályosokkal szemben.

Befészkel magát, még a legszigorúbb etiket világába; még a királyi családba is, mert hiszen újabb és újabb bizonyítékok, melyek mindmegannyi érdekes regény gyanánt jelentkeznek, győznek meg bennünket ez állításunk igaz voltáról.

A „ZOMBOR és VIDEKE“ TARCZAJA

Magyar remekírók.

A magyar irodalom főművei.

Második sorozat: Arany János munkái, II. köt. — Kossuth Lajos válogatott munkái. — Reviczky Gyula összes költeményei: — Szilgetyi Ede válogatott színművei, I. köt. — Vörösmarty Mihály munkái, II. köt. Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest, 1902.

„Az emberiség és nemzetek életében — írja Gyulai Pál,* — minden tett, intézmény, változás, előbb mint érzés és eszme jelentkezik a költők lantján s nagy gondolkozók könyveiben. Innen az a nagy befolyás, melyet az irodalom gyakorol az emberi és nemzeti fejlődésre. Az irodalom mindig hű tükrre a jelen küzdelmeinek és jelzője a jövő átalakulásainak“ . . .

Ez az általános igazság sokkalt jobban áll a mi irodalmunkra, mint az idegen, legkivált a nyugati nemzetek irodalmára. Századokon át léteért küzdött a magyar: egyik kezében a kard, másikban az eke szarva s ha mi kis ideje maradt az írásra, ez az irodalom leginkább nemzeti törekvéseit, küzdelmeit tükrözte vissza. A magyar írókat egész a XIX. század derekáig, sőt még azután is vagy pár évtizedig, legfőképp a hazafiság vezette; életük föl-

adata a magyar nyelv művelése és terjesztése volt s mind a kettőt nem mint végzett tekintették, hanem mint eszközt a nemzetiség ha lehet, a magyar állam föllevenítésére. Erre törekedtek nagyok és kicsinyek, ez tette a magyar írókat, erőseket és gyöngéket testvérekké: s mint az első keresztények, ők is úgy bátorították, lelkesítették egymást azon büszke önértetben, hogy életben tartásuk a nemzetet mindaddig, míg eljön a politikai ébredés és út a főlzabaddulás órája.

A főlzabaddulás órája ütött, de az új politikai életre ébredt nemzet hálátlan volt ama nagy fiaiból, a kiknek lángoló lelkesedése, lankadatlan buzgalma főlzárta őt tespedéséből: elhanyagolta prófétáit, a szellemi harcok gigászi hőseit s irodalmával csak annyit törődött, a mennyit szórakozásképpen várhatott tőle. Sőt még annyit se! Egy emberöltővel se kell visszamenünk bibliográfiánk történetében s már is oly ós állapotokra találunk, hogy arcunkba szökik a vér szegényünkben. A hetvenes évek elején a művelt magyar családok könyves polcainak sokkal biztonságban meg lehetett találni az idegen költő-írók remekeit, mint a magyar nemzeti géniusz szellemi virágait. S a ki visszaemlékezni vélünk a lánklelkű Kazinczynak, a fíradhatatlan Toldynak ma már csakis nagyobb könyvtárakba szorult, igen

széreny Magyar Remekírók kiadására, bizonyára boszankodva és keserűséggel gondol a szemrontó betűkkel nyomott, eredetileg szürke, de később megsárgult papírosú kötetekre, melyek — bár „díszkiadásnak“ csúfolták — igazi szegényfoltjai voltak a magyar könyvkiadásnak.

Ez volt annak az oka, hogy remekíróink munkái, roppant nagy nemzeti jelentőségűkhöz képest, aránylag kevésbé voltak elterjedve s közönségünk nem ismerte eléggé azt a gazdagságot, melyet irodalmunkban birunk. Legnagyobb költőink munkái elszörva jelentek meg részben elavírt, részben pedig a mi viszonyainkhoz mérten, túlságosan drága kiadásokban. Hiányzott az egységes gyűjtemény, a mely olcsó, a mindennapi használatra szánt és mégis tetszetős kötetekben adta volna a közönség kezébe mind azt, a mit magyar író nagyot és örökbecsít alkotott nemzetünk ezeréves története folyamán.

Pedig a nemzet köztudatában ott lapangott a névtelen, homályos óhajlás, hogy mindenki számára hozzáférhető legyenek a magyar nemzeti géniusz remekművei, a melyek lángoszlopként világítottak a múltban, égi fényekkel ragyogják be a jelent és vezérességeként mutatják a jövő útját. Es bizonyos volt, hogy az kiadó, a ki megérti a nemzetnek ez

* Irodalmunk befolyása nemzeti fejlődésünkre. (Emlékbeszéd, II. köt., 230. l. — Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest, 1902.)

Mennyire fölizgatta a kedélyeket, mikor trónörökösünk inkább lemosódott utóbbi öröklési jogáról, mint-hogy megtagadja azt az érzelmet, a mely diadalt tilt szívében. És momentumában, mennyire érdekes volt Stefánia főhercegnő regénye, melylyel szembeszállott még az atyai haraggal is, mely száműzte magától örökre.

A legujabb események a szerelem bűvös érzésének ismét két diadalt jelezik: a szász trónörökös és fivére fölötti győzelmét. Mindketten rangot, fényt, pompát dobnak sutba; csak azért, hogy igazán boldogok legyenek.

Nem akarunk — e helyen — tettekről bírálatot mondani, mert ez esetben vajmi nehéz volna helyes ítéletet adni.

Csak tételnünk, állítasunk helyességét tudjuk beigazolni, mikor ez esetekre hivatkozunk.

A szász trónörökösnek gyermekeit is elhagyta csupán azért, hogy kielégítse a szerelem öröktörvényét, a mely akadályt eddig sem ismert és sohasem is fog ismerni!

Démoni erő rejlik benne, a mely kikaczagja, lerombolja azt a rendszert, a melyre jelenlegi társadalmi életünk épült.

Csalódunk, ha azt hisszük, hogy a fejedelmi regényeket meg tudja akadályozni, az a tulságos szigor a melylyel lépten nyomon találkozhatunk a királyi családhoz tartozó szerelmeseik.

Oh nem! Az eszmék már el vannak hintve, a kasztrendszer alá van ásva, s ha az emberi gyarlóság még jobban megerősíti azt, van egy kiegészítő hatalom, van egy föld; a hol a teljes egyenjogúság, az ideáldemokráciáját érvényre, öröktől fogva mindörökké. Ez a világ az

érzelem világa, s az a kasztrendszer leromboló hatalom — a szerelem hatalma.

B. É.

* **Küldöttség a főispánnál.**
Apatin, Prgl-Szt.-Iván, Szóna és Gombos községek 80 tagu küldöttsége tisztelettel tegnap délelőtt Latinovits Pál főispánnál, a szóna-gombosi vármegyei műút kiépítése tárgyában. A főispán Karácson Gyula alispánnal együttesen fogadta az érdekelte küldöttséget, kiknek szónoka Matkovits Béla kerületi főszolgabíró adta elő a küldöttség kérelmét, változva a kérelmezett út kereskedelmi fontosságát és szükségessé voltát. A főispán magyarul és németül felelt, hogy bár ő is ismeri és tudja, hogy a kérelmezett út mily fontos és hasznos lenne, de mivel az előirányzat két évre már ki van merítve, sajnálattal kell kijelentene, hogy azon időn belül nem nyújthat reményt az út kiépítésére. Karácson Gyula alispán hasonló nyilatkozáttal bocsájtotta el a szép számú küldöttséget.

* **Bács megyei telefon.** A vármegyei telefon ügyében e hó első felében Latinovits Pál főispán elnökele alatt széleskörű értekezlet lesz, melyen ezen fontos intézmény létesítéséhez szükséges, és Grósz Hermannak már folyamatosan levő intézkedéseit kiegészítő előmunkálatokat fogják megvitetni. Kívánatos, hogy ezen életre való és a megyei közgazdaságot, kereskedelmet, adminisztrációt egyaránt érintő hasznos intézmény iránt városunkban mint a megye központjában nagyobb érdeklődést tanusítanak, és földbirtokosaink mint kereskedőink a tagok sorába lépve, annak mielőbbi létrejöttét biztosítsanak.

* **Ujévi gratuláció.** A vármegyei tisztikar ujévi üdvözlét Karácson Gyula megyei alispán sürgöny útján tolmácsolta Latinovits Pál főispánnak, — aki az újévet családja körében Borsodon töltötte. Vojnits István vármegyei főjegyző meleg szavakban üdvözölte egy küldöttség élén a tisztikar nevében Karácson Gyula alis-

pánt, ki a tisztelet és szeretet illeténi megnyilatkozást hasonló szívélyes szavakkal üdvözölte. Egyébként városunkban létező összes hivatalok főnökeiket hivatalnok társaik a szokásos újévi gratulációkkal üdvözölték.

Rác György jelentése.

A vármegye közgazdasági állapota 1902. évben.

Rég olvastunk oly alapos, igaz, és a valóságnak teljesen megfelelő leírását vármegyénk közgazdasági állapotának, mint a melyet Rác György kulai nagybirtokos, mint gazdasági előd, a közgazgatási bizottságnak beterjesztett. Vármegyénk ezen kitünő oekonómusa, nemcsak száraz ténybeli események elősorolásával véli feladatát teljesíteni, hanem a mély gondolkodású, az éles megfigyelésű gazda gyakorlati ismereteivel a meglévő hiányokra rámutatva, felsorolja azon módzatokat, eszközöket, teendőket is, melylyel vármegyénk közgazdasági hajain óhajt segíteni. Rendkívüli érdekességet kölcsönöz jelentésének az, hogy a kíváncsi kérdések gyakorlati megoldását miként óhajtja, nemkülönben mikép vélekedik a vármegyei takarékpénztár felállításáról és életbeléptetéséről. Szószertint adjuk közleményét, mely bizonyára meggyeszerle méltó felvényt fog keltetni ép úgy, mint első félévi jelentése, mely a vármegyeiük-rének volt mondható:

Vármegyénk közgazdasági helyzete, annak gazdasági viszonyai 1902. évnél második felében sem mondhatók kedvezőnek.

A buza- és zab-termés, vármegyénk egyes vidékén, úgy mennyiségre mint minőségre nézve kielégítő volt ugyan; de a cséplés befejezése utáni időszokban, a gabona, különösen a buza ára oly alacsony volt, hogy azon gazdák és bérlőknek, akik kénytelenek voltak termésmüket gyorsan eladni, nagyobb része a termelési költségeket sem kaphatta meg.

Ellenben a rozs jó középtermést adott, a minősége is szép, az ára is elfogadható, csak az a kár, hogy éppen ezen gabona-

titkok óhaját és pótolja a hiányt, kétszeresen jó üzletet csinál: először azért, mert biztosítja magának a nemzet halálát s másodsor azért, mert a Magyar Remekírók teljes és egyöntetű kiadásán kapva fog kapni minden művelt magyar család.

Az okos kiadó politikának ezt a hazafias és hálásra méltó munkáját a Franklin-Társulat csinálta meg, midőn ez év tavaszán megindította a Magyar Remekírók első sorozatát.*

Harminczöt remekíró, ötvenöt kötetben: ennyit ígért prospektusában a Franklin-Társulat, az első éven belül megjelent tiz kötet fölötté sokat rőt le a merésznek tetsző ígéretek föl.

A gyűjtemény teljes lesz és hiánytalan; Ballasától Reviczky Gyuláig minden elhunyt magyar írói munkáit összefoglalja, úgy hogy a teljes gyűjtemény valóban a magyar nemzeti gósz kincsesháza lesz. A legnagyobbak: Arany János, Petőfi, Tompa és Vörösmarty lehetőleg teljesebb és leggondosabb teljes kiadásban jelennek meg, a mi már egymagában is nevezetes nyereséges irodalmi munkának; többi remekíróink megválogatva; mindegyikből mind az, a mit a századok

* Az első sorozatban a következő öt kötet jelent meg: Arany János munkái, I. köt.; — Vörösmarty Mihály munkái, I. köt.; — Tompa Mihály munkái, I. köt.; — Csiky Gergely színművei; — I. Garay János válogatott költeményei.

keresztül megszűrt izlés a fejlett esztétika valóban nagygyá és örökbecsűvé avatott.

De még több is lesz ennél a Magyar Remekírók gyűjteményében. A Franklin-Társulat, midőn e monumentális kiadásra elszánta magát, nem akart fél-munkát végezni. Irodalom-történetünk legkiválóbb munkásaira, most élő legjobb kritikuskainkra bízta a megválogatás nehéz, felelősségteljes gondját: s ezek az első rangú szakemberek és írók művészi méltatást és irodalmi becű életrajzokat is írnak az egyes kötetekhez, melyeknek összességé ily módon nemcsak a magyar irodalom remekeinek teljes gyűjteménye lesz, hanem egyszersmind a magyar irodalom legjobban megszerkesztett története is.

Igy társul az eddig megjelent kötetekben az Arany János neve a Riedl Frigyesével, a Csiky Gergely neve a Vadnay Károlyéval, a Garay János neve a Ferenczy Zoltánéval, a Kossuth Lajos neve a Kossuth Ferenczével, a Reviczky Gyula neve a Koroda Páléval, a Szigligeti Ede neve a Bayer Józsefével, a Tompa Mihály neve a Léva Józsefével, a Vörösmarty Mihály neve a Gyulai Páléval, — mert az utóbbiak rendezték sajtó alá az előbbieket munkáit: — s nemcsak arra ügyeltek hogy a közönség szabatos és teljes alakban kapja az egyes remekírók szövegét, hanem ragyogó tollal meg is írták mindgyiknek

az életrajzát és munkáinak kritikai méltatását.

A Franklin-Társulat tehát elérte célját, hogy a Magyar Remekírók egységes kiadásában oly gyűjteménynek ajándékozza meg a nemzetet, a mely ország-szerle elterjeszse mind azt a mi nagyot és magasztosat a nemzeti gósz nyelvünkön alkotott. Ennél a külső díszében és belső tartalmában egyaránt becses gyűjteménynek nagyobb szabású vállalatra magyar kiadó még aligha vállalkozott. De nem is vállalkozhatott, mert a programban ígért 55 kötetnek a fele (26 kötet), oly remek írók műveit tartalmazza, a melyeknek kizárólagos kiadó joga a Franklin-Társulaté. Már pedig Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Deák Ferencz, Garay János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vajda János és Vörösmarty Mihály munkái nélkül — a melyeket a Franklin-Társulaton kívül semmiféle más kiadó ki nem nyomtathat — csonka lenne és csonka lesz minden oly vállalat, mely a többi remekírók kiadására vállalkozik. Tompa, Vörösmarty és Arany nélkül, hogy a többi nyolcz nagyot ne is említünk, értékének és fényének tizedrésze csökken minden gyűjteményes vállalat becű.

(Vége köv.)

nemüől vármegyénkben aránylag keveset termesztettek.

Az árpából közép termésen aluli eredményt kaptunk, minősége azonban kielégítő volt.

A tengeri, sajnos, átlag silányabb termést adott, azonfelül a minősége is gyenge volt.

A burgonya termésnek a szárazság színre ártott, átlag mégis közép termésünk volt.

Beszerezett adatok szerint, számokban kifejezve, vármegyénkben átlag termett buza 492 ezer holdon holdonként 7.95 kiló. Rozs 22 ezer holdonként 8.85 kiló. Arpa 54 ezer holdon, holdanként 6.12 kiló. Jó közép termésünk volt kenderben; örvendetes, hogy ebben jó árak mellett, élénk vásárlások történtek.

Legelőink a tikkasztó és tartós szárazság folytán silányak voltak. A réti szénából és mesterséges akarmány szénából gyenge középtermésünk volt.

Gyümölcs termésünknek a tavaszi fagyok nagyon ártottak, a mi megmaradt, abból is sok elférgesedett és lehullott.

A szőlők is szenvedtek részben a tavaszi fagytól és fejlődésükben elmaradtak. Vármegyénkben mind a mellett a termés közepesnek mondható.

A homoki borokat, melyeknek (klosterneuburgi mustmértől) czukortartalma 16—18 fokú volt, eleinte nagykereskedők vásárolták hektóliterét 20—24 koronáért. A költöttek talajú felújított szőlők borai hasonló árban lettek eladva, kivéve a Teleskai magaslaton (dombokon) inkább laza talajban termelt 17—21 fokos czukortartalmú borok melyekért a szüreteléskor 28—32 koronát fizettek, mivel utóbbiak a hegyi borok jellegével bírnak.

Bács-Bodrog megyében ma beültetett, mintegy 16 ezer kat. hold szőlőben, 400 ezer hektóliter bor termelt, tehát átlag holdanként 25 hektóliter.

Az utóbbi években létesített homoki szőlők rendszeres kezelése alatt állanak. A filoxera pusztítása miatt felújított szőlők nevezetesen a nagyobb telepek a Teleskai dombokon szintén szakszerűen lesznek kezelve; ellenben a felújított szőlők tulajdonosai, a kis gazdák és munkások még ma is hiányosan, tehát nem szakszerűleg kezelik és művelik.

Hallomás szerint, Szeged városban a nagyméltóságú földmívelésügyi Minisztérium, egy nagyobb szabású vinczellér iskolát szándékozik létesíteni.

Ha vármegyénkben, csupán előmunkások kiképzésére létesítenék egy állami telep, — a kis gazdák és kis szőlőbirtokosokra ez valóságos áldás lenne, ezeknek anyagi boldogulását tetemesen elősegítené.

Midőn a szőlőszeti és borászati felügyelő olykor egy-egy községben, a szőlő kezelésről előadást tart, örömmel nézi, hogy a kis szőlők birtokosai, mily áhitattal és figyelemmel hallgatják a szakszerű előadást, és minden áron ellesni törekednek a módozatokat, hogy tönkre ment szőlőcskéjüket jövedelmezőbbé teshessék.

Sajnos, tapasztalásból tudom, hogy nehezen boldogulnak, mivel a meghallgatott elméleti utasításokat, a gyakorlatban alkalmazni nem tudják. Ha községeinket néhány szakképzett előmunkás a kisemberek segítségére, akkor igenis boldogulnának.

Az állattenyésztésről van szerencsém a következőket jelenteni:

Az idei első félévi jelentésemhez viszonyítva, a beszerzett adataim alapján állíthatom, hogy vármegyénkben a lótenyésztés 1043 darabbal, a szarvasmarha tenyésztés 2651 darabbal emelkedett, ellenben a juhtenyésztés ismét hanyatlott 1230 darabbal. A sertés tenyésztés úgy szólván változatlan.

A hosszú időre terjedt vesztégzárak miatt a hasított kórmű lábajóságoknak

a legnagyobb és legjobb országos vásárokról történet kizárása, — a tenyésztéseket hátrányosan befolyásolta.

Visszatérve a szarvasmarhákra, ma ismét felemlíteni bátorodom, hogy felette üdvös lenne, ha az egyes községek körölmé, nyugati fajtájú tehének beszerzése végett, állami méltatásban részesülne. Megközelítő számítás szerint 800 megbízható és szerény vagyonnal rendelkező munkást lehetne tehennel ellátni, a kikre azután a kivándorlás csábítása nem hater, Másrészt, az 1902 első félévi, és külön betegesztett jelentésemben foglalt módozat szerint, kimutattam, hogy az állam a vételárra nézve teljesen biztosítva lenne.

A hozám érkezett tudósítások sajnos vármegyénkbeli a tavaszra ismét tömeges kivándorlást helyeznek kilátásba.

Szerény nézetem szerint, kivándorlásnak csak úgy vethetnénk gátat, ha képesek lennénk folytonos munkát adni a népnek s pótolni a munka napok számával, a mit munkabérből pótolni nem tudunk.

A mezőgazdasági munkálatok szünetelése alatt, a mezőgazdasági iparok tereltessek mezőgazdasági üzembe. A háziipar célzatos fejlesztésén kívül, a már amúgy is tervbe vett nagy szabású vízi utak, — a nagy csatornák kiépítésével kellene a munkások megélhetését biztosítani.

Szinte hallom a választ, hogy csatornák építésére nincsen pénzünk. Hát kérem szépen, erre azt mondom, hogy a munkások foglalkoztatására, hogy azok itthon megélhessenek, pénznek kellene lenni, mert bekövetkezhetnek oly idők, hogy örömet gondoskodnánk róluk, készséggel fizetnénk meg a munkáját, de nem lesz kinek, mert időközben a java eréjű elmegy, azonkívül számolnunk kell azon körülménnyel, hogy a magyar munkásosztály számban erős, elhatározásban konok, — de ma még hazafias érzelmű. Ha azonban a helyzete, a megélhetése végre is lehetetlenné válik, elfordul tőlünk, itt hagyja szülőföldjét, vagy — ha maradna, követőleg fog fellépni.

Az 1900. évi XVI. t. cz. által megalkotott, országos gazdasági munkás- és cselédség-életpénztár népszerűsítésének ügyében vármegyénkben számosan fíradoznak, csekély magam is ezek sorában állok.

Kétségtelen, hogy valamennyi eredményt fogunk elérni, csak hogy ezen eredmény a várakozásnak megfeleljen alig fog. Hogy miért, arra itt felesleges kiterjeszkednem. Kiseb és nagyobb értekezleteken, a főváros és vármegyénk sajtója minden oldalról meghívta és szelőlőztette mind ezen körülményt, ismeretese tehát az akadályok mindanyituk előtt.

Ezen rendkívül fontos, és a cselédségre munkásokra páratlanul üdvös intézménynek fogantatására azoképpen kellene keresztlét vinni, mint a hogy a 120 fillért a gazdától egyszerűen beszedik, vagy is szeltemben kellene a törvényt megváltoztatni.

En kezdettől fogva, a munkásnép nyugdíjintézményének tartottam Darányi ő nagyméltósága segély pénztárát. És ha felfogom helyes, akkor azon munkásokért, a kikről tudjuk, hogy férfi erők javakerában sem képesek az évenkénti 10 kor. 30 fill. lefizetni, helyettük a gazdák, a község a vármegye az állam kell, hogy fizessen az első tíz évben.

Ha a törvényhozás ilyen szellemben intézkednék, akkor biztosra vehető, hogy a kivándorlást ezen intézkedés is jelentékenyen csökkentené.

A betegsegélyző pénztár céljára 3 százalék ki lett róva, azért, hogy a beteg felgyógyulásán rendszeresen segítve legyen. Ezen 3 százalék mily óriási összeg ahhoz képest, mint a mennyivel a munkások nyugdíjaztatását lehetne biztosítani és ezzel az egészséges munkaerőt vármegyénknek, hazánknak megtarthatnánk, a

mi legalább is van annyira fontos, mint a betegek felgyógyulása. Ha vármegyénkben 1% adót, (kitesz mintegy 75 ezer koronát) a munkások nyugdíjazására fordítanánk, valamennyi munkás bevonható lenne, a segély pénztárba.

Bács-Bodrog vármegye tekintetes törvényhatósága és vármegyénk gazdasági egyesülete, engem kiküldeni méltóztatott a pozsonyi országos gazdasági és szőlőszeti kiállítási kongresszusra, és a temesvári, délvidéki kivándorlási kongresszusra.

Habár ezen kongresszusok lefolyását az összes lapok, de különösen a szaklapok, teljes részleteiben ismertették, legyen szabad nekem mégis, egyéni benyomásaimból merített észleleteimet elmondani, amennyiben különben is kötelességemnek tartom, kiküldesemről röviden beszámolni.

A délvidéki kivándorlási kongresszuson Ambrózy Gyula báró elnöki hazafias lendületű megnyitó magyar beszédét, és De Potere Brunó kongresszus előadói átgondolt tanulságos és szakszerű szintén magyar beszédét követte a Bauernverein vezetőinek felszólalása kizárólag német nyelven.

Azután a Bauernverein egyes tagjai szólaltak fel, valamennyien németül, a mely felszólalások nem annyira a kivándorlás orvoslására vagy enyhítésére foglalkoztak, hanem egyesek kirohanásokat képeztek a nagybirtokosok, a közgazdatis és az igazság szolgáltatás ellen, telve gyanusításokkal és részben lázító momentumokkal, közben oly indítványt is tettek, hogy az elemi iskolákban a német nyelv tanítására nagyobb súly fektetessék, a magyar nyelv rovására, illetve mellőzésevel.

Bácsmegeyéből néhány magyar gazda is megjelent, érdeklődően a kivándorlási kongresszus tanácskozásai iránt, és ezek valamennyire megértették a német felszólalásokat és indítványokat de más fel fogásból indulván ki, saját véleményük nyilvánítása mellett ellen indítványt akartak tenni, mondom csak akartak, de nem tehettek. A többek közül hozzám jött I. —, Bácskai gazda is felkért hogy jelentsem be, a gyűlést vezető B. —, elnöknek, hogy felszólalni kíván. Én értet nyomban az elnökhöz veztem, és így szóltam I. —, Bácskai gazdát engedje felszólalni, I. —, félőráig állott kedvetlen az elnök mellett miközben ismételve kérdezte tőle, hogy szólhat-e már? azonban az elnök úr, végre azt mondván, hogy a magyar beszédet úgy sem értik a Bauernverein tagjai, sőt a m att értelmetlenkedni fognak, tehát nem engedje tőle, és a gyűlést bezárta.

Ezt mint megtörtént dolgot közlöm minden kommentár nélkül.

Úgy látszik, hogy Torontál és Temes megyékben, a magyar nyelv tanítása az elemi iskolákban mellékes tárgy; üdvös volna a Bauernverein tagjait felvilágosítani, hogy kötelességükben áll, sőt érdeklükben is Magyarországon a magyar nyelv elsajátítása.

Ellenkező esetben, méltán aggodalmat kelt, a délvidéki megyékben egy nagy gazdasági sváb szervezet fentartása, a mely egyelőre anyagi téren működik, de az ő nagy szervezetében, gyűlöletig menő keserű érzését nyíltan hallatja, egyes magyar intézmények és magyar urak ellen.

Az ilyen érzés, könnyen átcsaphat a magyar állami egység ellen való törekvésbe.

A nagygyűlés lezajlása után, megkezdődtek a szaktanácskozások, ezeknek részletei ismereteseek.

A pozsonyi kiállítási gazdakongresszus tanácskozásai eszmecsere az objektívítás s színvonalán mozogtak, a kivándorlási és birtokpolitikai szakosztályokban élénk vita fejlődött.

Az egészben a magyar mezőgazdaságot közelről érdeklő kérdések lettek megvilágítva.

A kivándorlási, a hitelügy az ipari és értékesítési, szövetkezeti, adóügyi reformok széles mederben lettek megvitatva, végül azután Rubinek Gyula, Szilasy Zoltán és Zsilinszky Róbert gróf határozati javaslatai lettek elfogadva.

A kiállítás fényét és nagyszerűségét azon körülmény nagyon emelte, hogy Frigyes kir. hercege annak védnökségét elfogadta.

A kiállítás általános képe a megnyitáson napján kápráztatónan fényes volt; másnap, 46 községből feljöttek az aratók nemzeti szinimpompát ünneplő öltözetükben. A pozsonyvidéki tótok harsongó éljenzésekkel mint arató csoportok felvonulása gyönyörű látvány volt.

Az egész kiállítás, a látogatókon, az egész sokaságon a magyar és hazafias jelleg kidomborodott.

A kiállítás rendezői fényes erkölcsi sikert arattak.

Végül legyen szabad még a tervezett vármegyei takarékpénztárról szóllan az azon szempontnál fogva, hogy ezen pénztáraknak elérhető tisztaság, jövedelme, vármegyénk gazdasági és egyéb közczéljaira lenne fordítandó.

Vármegyénk területén levő pénztárak a tervebe vett vármegyei takarékpénztár életbeléptetésétől — úgy értesültem — megijedtek, nyilván attól tartván, hogy egy vármegyei takarékpénztár rendszeres működése, a részvénytársulati takarékpénztár érdekeit, azoknak jövedelmezőségét lényegesen érinteni fogja.

Hát igenis fogja érinteni, de nem lényegesen, legfeljebb annyiban, hogy a nálunk ma elhelyezett betéteiket elveszítik.

A zombori takarékpénztárnál elhelyezett vármegyei betétek mennyiségét nem ismerem, ellenben arról meg vagyok győződve, hogy a többi vidéki takarékpénztárnál elhelyezett vármegyei pénzek a nagyközönség részéről, nálunk elhelyezett betéteknek, csak egy elenyésző vagy kisebb részét képezik. Azon vidéki takarékpénztárakra, a melyek megyei pénzeket kezelnek, nagyon szomorú lenne, ha ezen pénzek felmondása reájuk deprimáló hatással bírna.

A mi a versenyt illeti, attól sem igen tarthatnak, mert hisz köztudomású, hogy a vidéki tak. pénztárak üzleteinek túlnyomó része a váltó, a személyes hitel üzleten alapszik, a tervezett vármegyei takarékpénztár pedig kizárólag a reál hitel tkvi. bekebelezés mellett kultiválná, és ezzel talán nem annyira a vidéki, mint fővárosi részvény társulati intézetnek csinálna konkurenciát.

De feltéve, hogy mindezek daczára vármegyénk részvény társulati intézetei, a vármegyei takarékpénztár létesítése ellen, ha másképen nem — kérelmükkel fordulnának a vármegyehez, — azt kérdem én, hogy vajjon milyen czímen kérik azt?

Talán azon, hogy az emberöltőn által élvezett vármegyei pénzek betéteinek felfezőrepedt tetemes nyereségéből, a vármegyei kulturális vagy gazdasági célokra, évente tulnevezetes összegeket fordítottak? Van nekünk vármegyei gazdasági egyesületünk, vajjon hány vidéki tak. pénztár lépett a gazd. egylet alapítói közé? Pedig restelkedve bevallom, hogy néhányat közülük én is ismételve felszólítottam.

A tervezett vármegyei takarékpénztár nálunk szokatlan, de a külföldön nem, ott nem csak vármegyei, hanem járási és községi takarékpénztárak működnek, a melyek tisztaság jövedelme szinte közczéllá sz fordítva, és úgy látjuk, hogy a részvényes tak. pénztárak ugyanazon külföldön fenállanak, még nagyobb számban és erősebbek, sőt virágzanak jobban, mint nálunk.

A kérdésem uraim csak a körül foroghat, hogy lehet-e — nálunk a vármegyei tak. pénztárt egészségés alapon létre hozni, hogy egyebektől eltekintve, forrást

teremthessünk vármegyénk közczéljait anyagi támogatásban részesíthetn.

Ha lehet, akkor hiábavaló a részvény társulati pénztárakat netáni ellen actiója, mert a nyomás, ellennyomást gyakorolván a vármegyei tak. pénztár előbb vagy utóbb létre jön, és annál erősebb támogatást nyerend, minél inkább ellenzik.

A törvényhatóság tisztelt közönsége, tagjainak túlnyomó része, eddig sem fogadta megnyugvással a vármegyei pénzeknek a részvény társulatok intézetében történt elhelyezését. Bizonyítja ezen állításomat azon körülmény, hogy midőn — például — 200 m. bizottsági tag vesz részt a gyűlésen, a megyei pénzeknek melyik intézetbe történendő elhelyezése iránti szavazása elől rendszerint 150 tag emelkedik, vagy nem szavaz, — valószínűleg azért, hogy a vármegyei pénzeknek szíjjel szórtot elhelyezéseért az anyagi felelősséget elvállalni nem hajlandó.

Egy vármegyei takarékpénztár megalakítása esetén, a törvényhatóság kétségkívül egyértelműleg fog határozni, mint-hogy a megnyugtató biztosság szempontján kívül előre látja, hogy gazdasági és közczéllra évente tetemes összeget fog teremteni, és nem szorul rá, hogy újabb vármegyei pótdótot terheit megszavazza.

Kérem, hogy jelentésemet tudomásul venni méltóztassék.

Kula, 1902. december 31.

Rácz György,
közgazdasági előadó.

Hirek.

* **Kinevezések.** Krutschmidt Nándor jegyző a cservenkai, Petrovics Sebő a turiai, Rónay Simon a dauvautai anyakönyvi körületbe anyakönyvezetők kinevezése.

* **Kinevezés.** Kemény Adolfot a zentai járosbíróshoz végrehajótának nevezte ki az igazságügyminiszter.

* **Kinevezés.** Tóth József árvaszéki kiadót alispáni irattári segédnek, Schtaudacher Jozsefet pedig árvaszéki kiadónak nevezték a főispán.

* **Helyettes megyei főlevéltárnok.** Latinovits Pál főispán Ozselinger József főispáni iktatót helyettes főlevéltárnokká rendelte ki. — Popovits Sebő egészségének helyre állítása végett 3 havi szabadságidőt kapott.

* **A nőegylet bálja.** Pénteken délután 3 órakor id. Mihályi Jánosné urasszony, a jótékonyági magyar nőegylet elnöknőjének lakásán lett az első értekezlet megtartva a január hó 24-re tervezett jelmezes tea estély mikénti beállítása fölött. Az elnöknő röviden előadta az összejuvetel czélját, mely a különböző vélemények megvitatása volt, s egyesek abbéli kifejezett óhajának egyöntetű akarat nyilvánítása, hogy a hölgyek felültsék-e egy estére keleti testvéreik festői kimonóját? Sok bájos fejecskének nyugtalan órákat okozó gond. A távol Japánú láttuk meglevenedni egy pillanatra előltünk s ez olyan mesés csabos képpé alakult már képlezletben is, hogy a hölgyek kevés kivétellel beleegyeztek abba, hogy pár röpke pillanatra egy bálterem keretében varázsolják az érdekes graciosus Gesákat. Kár, hogy a nőegyleti tagok ifjú hölgyei közül anélkül, hogy az első értekezleten tájékozódás végett megjelentek volna, önmaguk helyett lemondó billetsjeiket küldötték. Pedig a jótékonyáságnak is azon aegis alatt kellene megindulnia, mint bármely más mozgalomnak, hogy a többségé a győzelem, — kivételes állást elfoglalóknak pedig megszívlelnők, hogy noblesse obligé.

* **Bezselő Ujság.** A zombori izraelita nőegylet e hó 17-én a „Vadászkürt” összes termében táncmulatságot rendez,

amelynek főérdekessége az Eleven Ujság lesz. „Bezselő Ujság” című egy egész hirlap lesz, előszóval előadva, egy szerkesztőség helyiségében, ahol a munkatársak fiatal urak és szebbnél szebb fiatal leányok lesznek. ▲ szerkesztő dr. Pataj Sándor jönevű író lesz.

* **Bezsdán-kis-közzei áthidalás.** Bezsdánban az ipartestület gyűlést tartott a Duna áthidalás kérdésében, melyben többek lelkes hozzászólásai után elhatározták, hogy a testület örömmel üdvözlí és csatlakozik Zombor város közönségének azon mozgalomához, hogy a Duna, Bezsdán és Kis-Közze között hidalástessen át, mozgalmat indít saját hatáskörében, népgyűlést tervez összehívni e tárgyban s feliratot intéz Latinovits Pál főispánhoz, melyet egy küldöttség fog a főispánnak átnyujtani. A mozgalom a baja—bátaszéki áthidalás ellen van kereskedelmi, stratégiai és finansialis szempontokból. Csak az a kár, hogy a bezsdániai is — mint a legközelebb érdekelték — ily későn mozognak.

* **Utasítás egy képviselőnek.** A kulpini kerület neány községének választói értekezletet tartottak Bulkeszon, melyen elhatározták, hogy felszólítják Mihajlovits Kornél képviselőjüket, hogy az országgyűlésen emelje fel szavát, a civilista és katonai törvényjavaslatok ellen, s foglaljon ellenük állást, mert másképp jövőre nem fogják képviselővé megválasztani. Ugy látszik Bulkeszon még nem tudják, hogy a követek utasításának korszaka már régelejt. — Egy kerület képviselőjének magatartása miatt bizalmatlanságot szavazhat új választásnál meg is buktathatja, feltételeket is szabhat programjához, de utólag utasításokat adnia nincs joga.

* **Sport-bál.** A tíz év óta fennálló szabadkai Sport Egyletről örömmel látjuk, hogy nem csak a testi erőt és ügyességet kívánó Sport terén tud babérokat aratni, hanem a társadalmi téren is nagyobb nagyobb szerephez jut. Báljai köztudomás szerint számtalan leány és ifjú szív heves harcainak színhelye, mely párbajok az eddigi örvendetes tapasztalatok szerint többnyire a kezdő felek olyan kibéküléséig végződnek, amelyről az anyakönyvvezető szokott hiteles tanusítványt kiadni. A vezetőség sietett még a nyár folyamán lefoglalni báljok számára a farsang első szombatját január hó 10-ikét. A minden oldalról érdeklődésből itélve az idei farsang egyik leglátogatottabb és elitebb bálnak érkezik. Bátran elmondhatjuk e bálról, hogy a megye bálja is, mert ezen szokták találkozni a Sportkedvelők fiataljai és öregei. Az érdeklődést igazolja az a körülmény, hogy az ezen meghívó nem volt elég, hanem utána kellett vagy még ezret nyomtatni. Mindazok, kik meghívóra igényt tartanak és ez ideig meg nem kaptak, forduljanak Dr. Pillér Arthur egy. titkár urhoz. Belépti jegy 4 kor. Karzat jegy 4 kor, jegyek válthatók az egylethelyiségében és este a pénztárnál.

* **Dungyerszky Lázár betegsége.** Az összes lapokat bejárta Abbázsió szárnyra kelt hír, hogy Dungyerszky Lázár megőrült. Most — mint bennünket illetékes helyről értesítenek — a bácskánbábó csak súlyos idegbanban szenvedett — s ez állapotában is javulás állott be. Hozzá tartozói azt hiszik, hogy mihamarabb ki fog gyógyulni. Dungyerszky Lázár mintegy 80 millió korona vagyonnal rendelkezik s nagy kiterjedést törontáli és bácskai birtokait, hatvanöt éves kora daczára, — maga kezelte.

* **Gazdasági előadások.** B. Kulán f. hó 2-án a magyar népkörben, délután pedig a német „Volksverein” helyiségében nagy hallgatóság előtt Milla Antal gazdasági ismételő iskolai szaktanító előadást tartott.

* **Egy nyílt levél.** A „Bácskai Hírlap” tegnapi számában Sziébenburger Károly a szabadkai szin. biz. elnöke nyílt levelet intéz Zenta, O-Kanizsa és Obecse színhelyi megbízottjaihoz s emlékeztetik bízta, hogy a fenti községek 1902. febr. 23-án gróf Festetics Andor jelenlétében mint megbízottak szerződtek 3 évre Szabadkával, szin. kerület megalakításában s azt alá is írták. E kötelezettséggel szemben Sziébenburger azt olvasta a „Budapesti Naplóban”, hogy Latinovits Pál főispán, Monory zombori színtársulatnak virágvasárnapig helyet biztosított 4-4 heti időtartamra Zentán, Ó-Becsén és Ó-Kanizsán. Már pedig 1904 szept. haváig a szerződés felbontani nem lehet. egyoldalulag, tehát a fent mondott helyeken más mint a „szabadkai szini kerület” igazgatója nem működhetik. Latinovits Pál főispánnak tehát az írott szerződésről tudomása nem lehetett. — Ha úgy állna a dolog, amint a „Budapesti Napló” írta úgy Sziébenburger urnak tökéletesen igazza lenne. De nem úgy van. Latinovits Pál főispán a zombori színhelyi bizottság előtt kijelentette, hogy nehogy a zombori szini direktorok a jövőre ismét ily kellemetlen helyzetbe jussanak gondoskodni kell arról, hogy a természetes viszonyoknak megfelelő városokkal egyesülve, jó és biztos kerületet biztosíthassunk részére, mi viszont előnyt nyújt arra, hogy jól szervezett színtársulatok közt válogathassunk. Ajánlja, hogy O-Kanizsa, Obecse és Zenta városokkal Zombor egy szini kerületet alakítsunk s hiszi, hogy nevezett városok 4-4 heti színidényt megbírnak. A főispánnak ezen tervét a kivételben nem gátolhatja meg az, bár nevezett városok 1904. szeptemberig le lennének is kötvé, — hogy ezen időn túl ne alakítsák meg a „zombori szini kerületet” már most jó előre.

* **Estély.** Falcione Gusztáv kereskedelmi tanácsos hétfőn tegnap este fényes estély volt, melyen következők voltak hivatalosak: Latinovits Pál főispán, Koczár Zsigmond kir. tanácsos, Karácson Gyula kir. tanácsos, Vojnits István ifj. főjegyző, Hauke Imre polgármester, Zakó István dr. kir. közjegyző, Molnár Károly orsz. képviselő, Alföldy Gedeon dr., Zakó Milán főispán, Györfly Géza kir. tanácsos, Fernbach Károly, Fernbach Bálint, Fernbach János, Falcione Nándor dr., Falcione Lajos, Tárcazy Dezső, Birvally György, Krónits István dr., Gráber Gyula, Gráber Ferencz, Balogh Ernő dr., Hetteszheimer Henrik, Zányi Bódog, Henneberg Sándor, Szűts Károly.

* **Gondolatolvasás.** Lapunk utolsó számában azt irtuk, hogy midőn a szemvonósági és pénztári tisztviselők új főnöküknek bemutatkoztak, az örömben összecsapta volna a kezét s így kiáltott volna fel: mennyi új sport egyleti tag. Györfly Géza pénzügyigazgató felkért bennünket annak a kijelentésére, hogy ő ezt a jelzést alkalommal nem mondta. Midőn lapunk tudósítójának ezen téves állítását, mely bizonyára a spiritismus gondolat olvasásán alapulhatott, — szives készséggel helyreigazítottuk; csak sajnáljuk, hogy Györfly Géza a sport egylet kitűnő, érdeműs elnöke, midőn a hivatalos bemutatkozásnak vége volt, a sport egylet érdekében miért nem mondta a fennebbi kijelentést?

* **Mévnapi ünnepély B. Topolyán.** Dr. Hadzsy János országgyűlési képviselő karácsony másnapján ünnepelte nevenapját, — mely alkalommal ugy B. Topolyáról, mint a vidékről is számosan keresték fel üdvözlésükkel a népszerű orvost és emberbarátot. Este dr. Hadzsy fényes estélyt adott, melyre százan voltak hivatalosak s 85-én meg is jelentek, hol lelkes felköszöntőkben ünnepelték dr. Hadzsy Jánost és családját.

* **Jótekonyság.** Gróf Zichy Nap. János a karácsonyi ünnepek alkalmával nagy összeget küldött Lippay b. topolyai plébánoshoz, hogy azon szegény gyermekek téli meleg ruhával látassanak el.

* **Orvos választás.** B. Feketehegy község képviselő testülete Dr. Scherer János cservenkai orvost, községi orvossá megválasztotta egyhangulag.

* **Tanítók sorsjátéka.** A „Magyar Tanítók Országos Takarék- és Hitel-szövetkezete” ismételve tanújelét adta annak, hogy a maga elé tűzött nemes czélnak megfelelően kíván. A tanítók hitelügyeinek kielégítésében már eddig is váratlan sikereket ért el. Ujabban egy lépéssel tovább haladt és a m. kir. pénzügyminis-teriumtól engedélyt kért és kapott, hogy a magyar tanítóság emberbaráti intézményi részére és az Újságírók Egyesülete segítőegyesülete javára tárgysorsjátékot rendezhessen. A sorsjáték előmunkálatai már megkezdődtek. Részletes tájékoztató január hó folyamán várható.

† **Halálözás.** Özevgy Seditinszky Mária asszony élte 74. évében meghalt Zomborban, Dr. Seditinszky Adolf páncsovai ügyvéd anyját gyászolja az elhunytban.

(**Általánosan tudott dolog,** hogy mindennemű köhögés és tüdőbajnál kiváló jóhatású a csukamájolaj, melyet az orvosok különösen azóta rendelnek, a mióta Zoltán Béla budapesti gyógyszerész a szag és íz nélküli Zoltán-féle csukamájolaját forgalomba hozta: — Üvegei 2, kor. a gyógyszerárakban.)

(**Hölgyek öröme!** Ezrekre menő elismérő level bizonyítja, hogy a legjobb szera szépség ápolására az általánosan készített híres Dr. Lehman-féle arckrém. Egy téglai ára 1 korona, hozzávaló száppan 80 fillér Poudre 1 doboz 1 koróná. Csak nevem és arckrém-mel ellátott téglait kérjünk és fogadjunk! el! Kérém egy próbarendelvényt tenni! GYARMATI Emil városi gyógyszerára a Szent-Háromsághoz Baján. Viszont eladók nagy kedvezményben részesülnek.)

Színház.

A kurucok oszilaga.

Hosszas vajdás után pénteken megtartották végre Trischler Károly 3 felvonásos történelmi színművének a premierjét. A szerző történelmi színműnek nevezi darabját, amelyben II. Rákóczi Ferencnek történetét, a bécsi udvar törvényellenes rendeletei, a gyáva jogtiporlás és a hazafiak üldözése által provokált felkelést, küzdelmét és végül bukását állítja elő. Mi eme elnevezésben bizonyos óvatosságot látunk, a melylyel szerző elakarja kerülni, hogy művét a szorosabb értelemben vett dráma szempontjából, bíráljuk. A „történelmi színmű”, megengedhetővé teszi, hogy munkájában ne egységes drámai cselekményt, szerves összefüggésű kerek akciót dolgozzon fel, kellő expositioval, bonyodalommal, fokozással, fordulattal és hanyatlással, illetőleg megoldással, hanem hogy az anyagot, mit készen szolgáltatott a történelem, laza összefüggésű, egy-egy tablóval végződő 4 képe ossza, amelyből hiányzik a drámai szervezet, a hősi bukásának daczára a kellő tragikum is szelleme. Mert ha szerző drámát ír vala, nem érnénk be avval, hogy hazafias mondatokat deklamáltat színpadra hozott alakjával, hanem megkivánnánk, hogy a történelmi korszakot a lélektan örök törvényei szerint karakterizált emberek testesítse meg, hogy a drámai cselekmény folytonos fejlődésével kösse le figyelmünket, hogy ami studiumot Rákóczyról és koráról csinált, azt meleg, zajos életté tegye a színpadon, hogy Rákóczy magyarája, úgy tegyen, úgy beszéljen, mint az időhöz nem kötött örök ember. Amde Trischler Károly csupán történelmi színművet írt

és így művében mindezt nem keressük. Gyönyörködve hallgatjuk a hazafiasságtól áthatott ünnepélyes hangot, a magas szárnyalású pathoszt. Rákóczynek és vezéreinek izzó hazaszeretet kifejező szópmondásait és megalottan szemléljük Matildnak és Kéry Adámnak idillikus szereelmét. A szerző híven követi a történelmet. Bercsényi szövetségével és támogatásával, nejlől Hesszeni Amáliától buzdítva, fegyvert fog Rákóczy a veszendő magyarsággért. Ehez XIV. Lajos francia királytól kér segítséget; zászlaja alá, Pro patria (és nem patriae) el libertate serestől gyűlnek a kurucok, Bercsényi, Bezeredy, Károlyi Sándor, akik diadalra diadalt aratnak. A felkelők Rákóczyt fejedelemmé választják, amde a magyarok ügye hanyatlak, a háborút megokalta a nép, a csatateren megfordul a szerecsse, és a császár hatalma a legvittebb kurucz generálisokat a német pártra csábítja, és végül Rákóczy beleegyezésével Károlyi Sándor megköti Pálffy János osztrái tábornokkal a békét, Rákóczy néhány tántorithatatlannal híveivel száműzetésbe távozik. Mindez szinte kínálkodik a drámai feldolgozásra és mint tudjuk, már igen sokan fel is dolgozták. A tárgyszeretnek, a témájába való elmélyedésnek tulajdonítottom, hogy szerző egyes alakjainál, egyes jeleneteknél, oly hosszan időzik, némileg a színpadi technika és színpadi rutin rovására. A szereplők bár gyönyörű, de hosszadalmas monologokat és párbeszédet folytatnak, és a mese csak igen lassan, majdnem vontatottan halad előre, ami olvasva bizonyára megteszi a maga hatását, de a színpadon több élettet, mozgékony élénkséggel kell a hallgatóság figyelmét foglalkoztatni és nem szabad túl menni a két és fél órá. előadás keretén. Az előadásról nem sok dicsőrettel emlékezhetem meg. Somlay, mint Rákóczy imponálás és szép volt, amde szerepneutudásával nemcsak hogy maga nem játszotta, de nem csekély zavaroakat is okozott, ebben az általános fejteltségben néhány szinte kínos jelenet is fordult elő, késlekedő, sőt ki is hagyott jelenetekkel. Tudatos szép játékaival csak Kondrát Ilona tűnt ki, (Matild) tehetségének minden baját ragyogtatva az első felvonásnak igen szép szerelmi jelenetében, Pintérral (Kéry Adám) folytatott „.....” igeragózzással. Mezőtől (Bercsényi) eddig több igyekezetet láttunk, pedig ezuttal igen jó alkalma lett volna, hogy szavaló előadásával, hangzatos stílusban irt szerepében tetszést arasson. A mellékalakok aránylag jobbok voltak. Így Csáky Ferencz mint Lászlóffy, Kelety Juliska mint Rozál, úgyszintén Bérczy Jenő, Soltész Ferike és Gondos viték ki elismerésünket. Dicsőrelőg kell felemlítenem Nagy Gyulának meleg érzéssel interpretált kurucz nótáját, valamint Baráth Ilona és Laszlovszky Juliska tüzel lejtett toborozóját. Felvonások végén a közönség sokat tapsolt a szerzőnek, aki a zajos hívásra többször jelent meg a dobogón.

—r.

Nyilttér.)

Borivóknak; kik a bort savanyúvívvel keze-
 MATTONI-FELÉ
 GISSHÜBLER
 ajánlható: E viz közömbösíti a bor savát és az italkak
 felette kellemes, ingerlő mellékhat ad, annélkül, hogy
 azt faktórára festend.

**A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.**

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziaszer, amely már több mint 33 év óta megismert és megismertésként alkalmazatik köszvényél, csúszás és meghúzósekedél.

Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárlások orvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban, "Horgony" védjeggyel és a "Richter" cégjegyzékkel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Forgár: **Török József** gyógyszerésznél Budapestén.

• **Richter F. Ad. és társa,** csász. és kir. udvari szállító. **Rudolstadt.**

COGNAC

CZUBA-DUROZIER & Cia.

FRANCKIA COGNACGYÁR, PROSEKTOZ.

Mandulás kapható.

Magyarországi: **RODA ÉS BUCHMANN** kereskedés.

Hideg! Hideg! Hideg!

utón előállíthat mindenki

LIKÖRT RUMOT COGNACOT

a nálam kapható **finom esszencéből**, készítési receptekkel. A téli szezonra ajánlok: **kitünő orosz karaván teát, tea süteményt, valódi angol rumot** eredeti csomagolásban.

Kugler törmelék csokoládé

2-3-4 frtos anyagból a rosszul kiöntött és megrepedt darabokat árusítom.

Kélg. 1 forint 20 krajczár.

Köhügs elleni czukorkák, friss pralines, csokoládé, cognac pasztillák, színházi bonbonok és czukorka különlegeségek.

Egy pohár francia cognac 10 krajczár.

Ferencz pálnka — sóborszesz. Mandula korpa mosdásához. Mustárliszt, Salmiák só villamos battériákhoz, égetett timsó. Timsó közönséges, Camilla, hárs és fenichel-tea. Virág füstölő aro matikus virágokból, kömény, gyermek hintőpor, Carból sav fertőtlenítéshez. Carból méz, Naftalin moly ellen, Patchonli, Rovarpör 5 és 10 kros csomagokban, Biztos szerek fergek kiirtására, Kaiser féle Borax, Cacao vaj, Paraffin, Paczuotin szoba padló máz, Málna szörp, Rózsavíz, fenyő szesz, Terpentin-szesz, — szagtalan, — Sarg-féle Glycerin, Szalmiak szeletkék, Citrom sav, Keserű és tengeri só, Eredeti és mfi karlsbadi só fehér viasz, szoda bicarbonsa dobozban és kiló szappanok, szájrizek, fogporok illatszerek az összes szagokban dka 30 kr. az összes illatszerek, pipere cikkek raktára, fényképezési gépek kellekei kaphatók.

számra. Glycerin erém, Borkő sav, Hamuszir fogpor suly szerint, iszapolt kréta, szájrizek suly szerint, kremszes, Golderem, Lanolin, Vasolin kiló számra 3, 5, 10 és 20 kros dobozokban, szappan gyökér, Benzoe tinctura legjobb kozmetika, Ilona Cróm, Czipőkenesök mindenféle bőrhöz, Nestle, gyermek-liszt, Gummi ágybőtelek, Gyermek fecskendők gyermek szopó üvegek, ibolya-gyökér gyermek-szappan ajak-kenes Trigator kánnák, Irigátor gummi csövek, különféle fecskendők, vatta, mindenféle csomagokban, pólyák, gazék, hőmérők, szivacsok, loffák, fésűk tej és ruha kefék, köröm kefék, vanília rudakban vanília por és czukor, fogvájók.

Dr. Ungár József özv.
vegy- és illatszerek-üzlet
„a vörös keresztelhez“
Zombor, Kossuth Lajos-utca, a takarékp. szemben.

Ohaj!

Köhügs, fekedtség és elnyalkásodás ellen **EYOS** és biztos hatásnak

Egger mellepasztilla!

az étvágyat nem rombják és kitünő ízűek.

Dobozza 1 korona és 2 korona. Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétválasztási raktár:

"NADOR"

GYÓGYSZERTÁR

Budapest, VI. Váci-körút 17.

Egger mellepasztilla

számla megjelöléssel

Kapható Zombor: Mihajlovics István, Schwarzer Emil, Tárcazy István, Temesváry József Gyógyszertárakban.

Minden háziasszony

üdvözölhető, aki az egészség, takarékoság és józra való tekintetből a Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávét használja.

Tisztelteltteljes kérelem: A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen malátát kávét, hanem mindig határozottan Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávét, s azt csakis az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogadja ell!

Ára csomagonként 50 fillér.
500 gramm.

Kathreiner-féle Kneipp malátákávét

egész szemekben.

Kathreiner-féle malátákávét München.

Legkedveltebb, legtökéletesebb arcztisztító és szépitő szerek

AKACIA

KRIEGER-féle

—CRÈME 2 kor. —PUDER 1 „ —SZAPPAN 1 „

KORONA GYÓGYSZERTÁR BUDAPEST, CALVIN-TÉR. Törvényesen védve.

ELŐ MAGYAR GÉP GYÁR részvényirtózat Budapest, V. Váci-ut 19. 2500 részvény 1000000 forintot és 1000000 forintot kifizető g. gép gyárban. Malom borsos és kőszék MÜZON GYÁRSZERTÁLY. Kiválóan árgyártó legyen és...

CSÁSZÁRFÜRDŐ toll és nyári gyógyhely BUDAPESTEN. Elsőrangú kénos hévízi gyógyfürdő, pártalan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz-uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. 200 kényelmes lakoszával. Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

KATZER szücsmeester, udvari szállító Budapest, VI., Ó-utca 44. Szörmeúrui az egész világon elterjedtek és elsőrangusok.

GUMMI és HALHÓLYAG luczaja 2, 4, 6, 8, 10 kor. és feljebb, a világ legjobbjai, titoktartás mellett, utánvétlőt, vagy a pénz előzetes beiktatása után küldi ez aznap legelő rangu cséze: REIF J. specialista, Bécs, Brodovitzte 3. Állványt ingyen

Modern BUTOR. Óriási választék háló-, ebéd-, szalon- és őriszoba-butorkokban. Olcsóbb mint bárhol NEMES és LENGYEL butoriparosoknál BUDAPEST, IV., Kecskeméti-utca 6. sz. I.

hármely országból és a szakmából, ajánlatok sőt... ROZSATEJ és FIAI Budapest, V., Mátyás-utca 13. sz. Prospektus ingyen és bérmentve.

A torok, tüdő, száj és fogak legjobb védője az OSAN. Felülmulla az eddig ismert összes fogszerek. OSAN-szájvia-essencia a 88 kr., OSAN-fogpor a 44 kr. Csorny-féle koldi a legjobb és legkedveltebb szépitő-szer 1 frt. Bőhöz balzsamzappan 30 kr. Fritsch Ford-féle Napraforgó-szappan a 50 és 35 kr. a legjobb és legelőszárgasabb... Szanningene Prospektus ingyen és bérmentve küld: Czorny J. Antal, Bécs, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Kihittatve London, Paris, Brüssel, Konstantinápoly stb. Rakitson győgytárakban, illatszerárakban is.

RÖSER TANINTÉNY ALAPITTATOTT 1853. Nyilvános polgári iskola 10-14 éves fiúk részére. — Felbőhöz kereskedelmi iskola 14-18 éves fiúk részére. — Novelt internátus tonnlak novendékek részére. Bizonyítványai államnévnyok és az egyéves önkéntességre jogosítanak. — Bővebb felvilágosítást ingyen ad Róser János, igazgató

INTERNATIONAL SZÖRVEZTŐ néhányszori használat után az arczóról és kézről a szőr eltávolítja. Egy tégely 6 K. Főraktár: Dr Kovács Ernő gyógyszerháza Budapest, Gyár-utca 17. Megjelent „Toilette-titkek" ingyen MI helybeliek BUDAPESTEN a NEW-YORK KÁVÉHÁZBAN (Erzsébet-körút 9-11. szám) találkoznak.

Használjon Kerpel-féle KÉZFINOMÍTÓ folyadékot, mely minden kezű 3 nap alatt simit, fehérit, szépit, 4 üveg 50 fillér. Postán 4 üvegöt bérmentve küld KERPEL gyógyszerháza Budapest, V., Lipót-körút 28.

A KISBIRTOKOSOK ORSZÁGOS FÖLDHITELINTÉZETE BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2. 300 koronától kezdve ad törlesztéses záloglevel-kölcsönöket, melyek után 2 1/2 - 3% utánassal: 50 évről a tőke övi 5. 70/100-a 33/4 6. 80/100-a 8 9. 90/100-a 10 11. 100/100-a 12 13. 14. 15. fizetendő járadékul a törlesztésel együtt. Bővebb felvilágosítást az intézet díjmentesen ad.

LEOPOLD GYULA Saját erdekből hirtelen Budapest, VII., Erzsébet-körút 34

LE DÉLICE Vergé CIGARETTAPAPÍR Vergé SZIVARKAHÜVELY MINDENÜTT KAPHATÓ.

Miért szenved Ön? minkor Önnek rendelkezőre All olyan szer, amely minden régi sebet figyelmen és veszedelmes operációz nélkül meggyógyít. A Thierry gyógyszerész egyedül eredeti Centifolia kenőcsével. Az egyedüli valódi angol A. Thierry gyógyszerész BALZSAMA. Ez a gyógyszer... Az emberek ózomnolása törvényileg védve van. Ezen balzsam vagy kenőcs, mint beszélget használnak. I. Egy felismerhetetlen hatástan... 1. Egy felismerhetetlen hatástan... 2. Kötőanyag... 3. Elhajt... 4. Gyógyít... 5. Gyógyít... 6. Előnyös... 7. Csökkent... 8. Gyógyít... 9. Gyógyít... 10. Gyógyít... 11. Gyógyít... 12. Gyógyít... 13. Gyógyít... 14. Gyógyít... 15. Gyógyít... 16. Gyógyít... 17. Gyógyít... 18. Gyógyít... 19. Gyógyít... 20. Gyógyít... 21. Gyógyít... 22. Gyógyít... 23. Gyógyít... 24. Gyógyít... 25. Gyógyít... 26. Gyógyít... 27. Gyógyít... 28. Gyógyít... 29. Gyógyít... 30. Gyógyít... 31. Gyógyít... 32. Gyógyít... 33. Gyógyít... 34. Gyógyít... 35. Gyógyít... 36. Gyógyít... 37. Gyógyít... 38. Gyógyít... 39. Gyógyít... 40. Gyógyít... 41. Gyógyít... 42. Gyógyít... 43. Gyógyít... 44. Gyógyít... 45. Gyógyít... 46. Gyógyít... 47. Gyógyít... 48. Gyógyít... 49. Gyógyít... 50. Gyógyít... 51. Gyógyít... 52. Gyógyít... 53. Gyógyít... 54. Gyógyít... 55. Gyógyít... 56. Gyógyít... 57. Gyógyít... 58. Gyógyít... 59. Gyógyít... 60. Gyógyít... 61. Gyógyít... 62. Gyógyít... 63. Gyógyít... 64. Gyógyít... 65. Gyógyít... 66. Gyógyít... 67. Gyógyít... 68. Gyógyít... 69. Gyógyít... 70. Gyógyít... 71. Gyógyít... 72. Gyógyít... 73. Gyógyít... 74. Gyógyít... 75. Gyógyít... 76. Gyógyít... 77. Gyógyít... 78. Gyógyít... 79. Gyógyít... 80. Gyógyít... 81. Gyógyít... 82. Gyógyít... 83. Gyógyít... 84. Gyógyít... 85. Gyógyít... 86. Gyógyít... 87. Gyógyít... 88. Gyógyít... 89. Gyógyít... 90. Gyógyít... 91. Gyógyít... 92. Gyógyít... 93. Gyógyít... 94. Gyógyít... 95. Gyógyít... 96. Gyógyít... 97. Gyógyít... 98. Gyógyít... 99. Gyógyít... 100. Gyógyít... 101. Gyógyít... 102. Gyógyít... 103. Gyógyít... 104. Gyógyít... 105. Gyógyít... 106. Gyógyít... 107. Gyógyít... 108. Gyógyít... 109. Gyógyít... 110. Gyógyít... 111. Gyógyít... 112. Gyógyít... 113. Gyógyít... 114. Gyógyít... 115. Gyógyít... 116. Gyógyít... 117. Gyógyít... 118. Gyógyít... 119. Gyógyít... 120. Gyógyít... 121. Gyógyít... 122. Gyógyít... 123. Gyógyít... 124. Gyógyít... 125. Gyógyít... 126. Gyógyít... 127. Gyógyít... 128. Gyógyít... 129. Gyógyít... 130. Gyógyít... 131. Gyógyít... 132. Gyógyít... 133. Gyógyít... 134. Gyógyít... 135. Gyógyít... 136. Gyógyít... 137. Gyógyít... 138. Gyógyít... 139. Gyógyít... 140. Gyógyít... 141. Gyógyít... 142. Gyógyít... 143. Gyógyít... 144. Gyógyít... 145. Gyógyít... 146. Gyógyít... 147. Gyógyít... 148. Gyógyít... 149. Gyógyít... 150. Gyógyít... 151. Gyógyít... 152. Gyógyít... 153. Gyógyít... 154. Gyógyít... 155. Gyógyít... 156. Gyógyít... 157. Gyógyít... 158. Gyógyít... 159. Gyógyít... 160. Gyógyít... 161. Gyógyít... 162. Gyógyít... 163. Gyógyít... 164. Gyógyít... 165. Gyógyít... 166. Gyógyít... 167. Gyógyít... 168. Gyógyít... 169. Gyógyít... 170. Gyógyít... 171. Gyógyít... 172. Gyógyít... 173. Gyógyít... 174. Gyógyít... 175. Gyógyít... 176. Gyógyít... 177. Gyógyít... 178. Gyógyít... 179. Gyógyít... 180. Gyógyít... 181. Gyógyít... 182. Gyógyít... 183. Gyógyít... 184. Gyógyít... 185. Gyógyít... 186. Gyógyít... 187. Gyógyít... 188. Gyógyít... 189. Gyógyít... 190. Gyógyít... 191. Gyógyít... 192. Gyógyít... 193. Gyógyít... 194. Gyógyít... 195. Gyógyít... 196. Gyógyít... 197. Gyógyít... 198. Gyógyít... 199. Gyógyít... 200. Gyógyít... 201. Gyógyít... 202. Gyógyít... 203. Gyógyít... 204. Gyógyít... 205. Gyógyít... 206. Gyógyít... 207. Gyógyít... 208. Gyógyít... 209. Gyógyít... 210. Gyógyít... 211. Gyógyít... 212. Gyógyít... 213. Gyógyít... 214. Gyógyít... 215. Gyógyít... 216. Gyógyít... 217. Gyógyít... 218. Gyógyít... 219. Gyógyít... 220. Gyógyít... 221. Gyógyít... 222. Gyógyít... 223. Gyógyít... 224. Gyógyít... 225. Gyógyít... 226. Gyógyít... 227. Gyógyít... 228. Gyógyít... 229. Gyógyít... 230. Gyógyít... 231. Gyógyít... 232. Gyógyít... 233. Gyógyít... 234. Gyógyít... 235. Gyógyít... 236. Gyógyít... 237. Gyógyít... 238. Gyógyít... 239. Gyógyít... 240. Gyógyít... 241. Gyógyít... 242. Gyógyít... 243. Gyógyít... 244. Gyógyít... 245. Gyógyít... 246. Gyógyít... 247. Gyógyít... 248. Gyógyít... 249. Gyógyít... 250. Gyógyít... 251. Gyógyít... 252. Gyógyít... 253. Gyógyít... 254. Gyógyít... 255. Gyógyít... 256. Gyógyít... 257. Gyógyít... 258. Gyógyít... 259. Gyógyít... 260. Gyógyít... 261. Gyógyít... 262. Gyógyít... 263. Gyógyít... 264. Gyógyít... 265. Gyógyít... 266. Gyógyít... 267. Gyógyít... 268. Gyógyít... 269. Gyógyít... 270. Gyógyít... 271. Gyógyít... 272. Gyógyít... 273. Gyógyít... 274. Gyógyít... 275. Gyógyít... 276. Gyógyít... 277. Gyógyít... 278. Gyógyít... 279. Gyógyít... 280. Gyógyít... 281. Gyógyít... 282. Gyógyít... 283. Gyógyít... 284. Gyógyít... 285. Gyógyít... 286. Gyógyít... 287. Gyógyít... 288. Gyógyít... 289. Gyógyít... 290. Gyógyít... 291. Gyógyít... 292. Gyógyít... 293. Gyógyít... 294. Gyógyít... 295. Gyógyít... 296. Gyógyít... 297. Gyógyít... 298. Gyógyít... 299. Gyógyít... 300. Gyógyít... 301. Gyógyít... 302. Gyógyít... 303. Gyógyít... 304. Gyógyít... 305. Gyógyít... 306. Gyógyít... 307. Gyógyít... 308. Gyógyít... 309. Gyógyít... 310. Gyógyít... 311. Gyógyít... 312. Gyógyít... 313. Gyógyít... 314. Gyógyít... 315. Gyógyít... 316. Gyógyít... 317. Gyógyít... 318. Gyógyít... 319. Gyógyít... 320. Gyógyít... 321. Gyógyít... 322. Gyógyít... 323. Gyógyít... 324. Gyógyít... 325. Gyógyít... 326. Gyógyít... 327. Gyógyít... 328. Gyógyít... 329. Gyógyít... 330. Gyógyít... 331. Gyógyít... 332. Gyógyít... 333. Gyógyít... 334. Gyógyít... 335. Gyógyít... 336. Gyógyít... 337. Gyógyít... 338. Gyógyít... 339. Gyógyít... 340. Gyógyít... 341. Gyógyít... 342. Gyógyít... 343. Gyógyít... 344. Gyógyít... 345. Gyógyít... 346. Gyógyít... 347. Gyógyít... 348. Gyógyít... 349. Gyógyít... 350. Gyógyít... 351. Gyógyít... 352. Gyógyít... 353. Gyógyít... 354. Gyógyít... 355. Gyógyít... 356. Gyógyít... 357. Gyógyít... 358. Gyógyít... 359. Gyógyít... 360. Gyógyít... 361. Gyógyít... 362. Gyógyít... 363. Gyógyít... 364. Gyógyít... 365. Gyógyít... 366. Gyógyít... 367. Gyógyít... 368. Gyógyít... 369. Gyógyít... 370. Gyógyít... 371. Gyógyít... 372. Gyógyít... 373. Gyógyít... 374. Gyógyít... 375. Gyógyít... 376. Gyógyít... 377. Gyógyít... 378. Gyógyít... 379. Gyógyít... 380. Gyógyít... 381. Gyógyít... 382. Gyógyít... 383. Gyógyít... 384. Gyógyít... 385. Gyógyít... 386. Gyógyít... 387. Gyógyít... 388. Gyógyít... 389. Gyógyít... 390. Gyógyít... 391. Gyógyít... 392. Gyógyít... 393. Gyógyít... 394. Gyógyít... 395. Gyógyít... 396. Gyógyít... 397. Gyógyít... 398. Gyógyít... 399. Gyógyít... 400. Gyógyít... 401. Gyógyít... 402. Gyógyít... 403. Gyógyít... 404. Gyógyít... 405. Gyógyít... 406. Gyógyít... 407. Gyógyít... 408. Gyógyít... 409. Gyógyít... 410. Gyógyít... 411. Gyógyít... 412. Gyógyít... 413. Gyógyít... 414. Gyógyít... 415. Gyógyít... 416. Gyógyít... 417. Gyógyít... 418. Gyógyít... 419. Gyógyít... 420. Gyógyít... 421. Gyógyít... 422. Gyógyít... 423. Gyógyít... 424. Gyógyít... 425. Gyógyít... 426. Gyógyít... 427. Gyógyít... 428. Gyógyít... 429. Gyógyít... 430. Gyógyít... 431. Gyógyít... 432. Gyógyít... 433. Gyógyít... 434. Gyógyít... 435. Gyógyít... 436. Gyógyít... 437. Gyógyít... 438. Gyógyít... 439. Gyógyít... 440. Gyógyít... 441. Gyógyít... 442. Gyógyít... 443. Gyógyít... 444. Gyógyít... 445. Gyógyít... 446. Gyógyít... 447. Gyógyít... 448. Gyógyít... 449. Gyógyít... 450. Gyógyít... 451. Gyógyít... 452. Gyógyít... 453. Gyógyít... 454. Gyógyít... 455. Gyógyít... 456. Gyógyít... 457. Gyógyít... 458. Gyógyít... 459. Gyógyít... 460. Gyógyít... 461. Gyógyít... 462. Gyógyít... 463. Gyógyít... 464. Gyógyít... 465. Gyógyít... 466. Gyógyít... 467. Gyógyít... 468. Gyógyít... 469. Gyógyít... 470. Gyógyít... 471. Gyógyít... 472. Gyógyít... 473. Gyógyít... 474. Gyógyít... 475. Gyógyít... 476. Gyógyít... 477. Gyógyít... 478. Gyógyít... 479. Gyógyít... 480. Gyógyít... 481. Gyógyít... 482. Gyógyít... 483. Gyógyít... 484. Gyógyít... 485. Gyógyít... 486. Gyógyít... 487. Gyógyít... 488. Gyógyít... 489. Gyógyít... 490. Gyógyít... 491. Gyógyít... 492. Gyógyít... 493. Gyógyít... 494. Gyógyít... 495. Gyógyít... 496. Gyógyít... 497. Gyógyít... 498. Gyógyít... 499. Gyógyít... 500. Gyógyít... 501. Gyógyít... 502. Gyógyít... 503. Gyógyít... 504. Gyógyít... 505. Gyógyít... 506. Gyógyít... 507. Gyógyít... 508. Gyógyít... 509. Gyógyít... 510. Gyógyít... 511. Gyógyít... 512. Gyógyít... 513. Gyógyít... 514. Gyógyít... 515. Gyógyít... 516. Gyógyít... 517. Gyógyít... 518. Gyógyít... 519. Gyógyít... 520. Gyógyít... 521. Gyógyít... 522. Gyógyít... 523. Gyógyít... 524. Gyógyít... 525. Gyógyít... 526. Gyógyít... 527. Gyógyít... 528. Gyógyít... 529. Gyógyít... 530. Gyógyít... 531. Gyógyít... 532. Gyógyít... 533. Gyógyít... 534. Gyógyít... 535. Gyógyít... 536. Gyógyít... 537. Gyógyít... 538. Gyógyít... 539. Gyógyít... 540. Gyógyít... 541. Gyógyít... 542. Gyógyít... 543. Gyógyít... 544. Gyógyít... 545. Gyógyít... 546. Gyógyít... 547. Gyógyít... 548. Gyógyít... 549. Gyógyít... 550. Gyógyít... 551. Gyógyít... 552. Gyógyít... 553. Gyógyít... 554. Gyógyít... 555. Gyógyít... 556. Gyógyít... 557. Gyógyít... 558. Gyógyít... 559. Gyógyít... 560. Gyógyít... 561. Gyógyít... 562. Gyógyít... 563. Gyógyít... 564. Gyógyít... 565. Gyógyít... 566. Gyógyít... 567. Gyógyít... 568. Gyógyít... 569. Gyógyít... 570. Gyógyít... 571. Gyógyít... 572. Gyógyít... 573. Gyógyít... 574. Gyógyít... 575. Gyógyít... 576. Gyógyít... 577. Gyógyít... 578. Gyógyít... 579. Gyógyít... 580. Gyógyít... 581. Gyógyít... 582. Gyógyít... 583. Gyógyít... 584. Gyógyít... 585. Gyógyít... 586. Gyógyít... 587. Gyógyít... 588. Gyógyít... 589. Gyógyít... 590. Gyógyít... 591. Gyógyít... 592. Gyógyít... 593. Gyógyít... 594. Gyógyít... 595. Gyógyít... 596. Gyógyít... 597. Gyógyít... 598. Gyógyít... 599. Gyógyít... 600. Gyógyít... 601. Gyógyít... 602. Gyógyít... 603. Gyógyít... 604. Gyógyít... 605. Gyógyít... 606. Gyógyít... 607. Gyógyít... 608. Gyógyít... 609. Gyógyít... 610. Gyógyít... 611. Gyógyít... 612. Gyógyít... 613. Gyógyít... 614. Gyógyít... 615. Gyógyít... 616. Gyógyít... 617. Gyógyít... 618. Gyógyít... 619. Gyógyít... 620. Gyógyít... 621. Gyógyít... 622. Gyógyít... 623. Gyógyít... 624. Gyógyít... 625. Gyógyít... 626. Gyógyít... 627. Gyógyít... 628. Gyógyít... 629. Gyógyít... 630. Gyógyít... 631. Gyógyít... 632. Gyógyít... 633. Gyógyít... 634. Gyógyít... 635. Gyógyít... 636. Gyógyít... 637. Gyógyít... 638. Gyógyít... 639. Gyógyít... 640. Gyógyít... 641. Gyógyít... 642. Gyógyít... 643. Gyógyít... 644. Gyógyít... 645. Gyógyít... 646. Gyógyít... 647. Gyógyít... 648. Gyógyít... 649. Gyógyít... 650. Gyógyít... 651. Gyógyít... 652. Gyógyít... 653. Gyógyít... 654. Gyógyít... 655. Gyógyít... 656. Gyógyít... 657. Gyógyít... 658. Gyógyít... 659. Gyógyít... 660. Gyógyít... 661. Gyógyít... 662. Gyógyít... 663. Gyógyít... 664. Gyógyít... 665. Gyógyít... 666. Gyógyít... 667. Gyógyít... 668. Gyógyít... 669. Gyógyít... 670. Gyógyít... 671. Gyógyít... 672. Gyógyít... 673. Gyógyít... 674. Gyógyít... 675. Gyógyít... 676. Gyógyít... 677. Gyógyít... 678. Gyógyít... 679. Gyógyít... 680. Gyógyít... 681. Gyógyít... 682. Gyógyít... 683. Gyógyít... 684. Gyógyít... 685. Gyógyít... 686. Gyógyít... 687. Gyógyít... 688. Gyógyít... 689. Gyógyít... 690. Gyógyít... 691. Gyógyít... 692. Gyógyít... 693. Gyógyít... 694. Gyógyít... 695. Gyógyít... 696. Gyógyít... 697. Gyógyít... 698. Gyógyít... 699. Gyógyít... 700. Gyógyít... 701. Gyógyít... 702. Gyógyít... 703. Gyógyít... 704. Gyógyít... 705. Gyógyít... 706. Gyógyít... 707. Gyógyít... 708. Gyógyít... 709. Gyógyít... 710. Gyógyít... 711. Gyógyít... 712. Gyógyít... 713. Gyógyít... 714. Gyógyít... 715. Gyógyít... 716. Gyógyít... 717. Gyógyít... 718. Gyógyít... 719. Gyógyít... 720. Gyógyít... 721. Gyógyít... 722. Gyógyít... 723. Gyógyít... 724. Gyógyít... 725. Gyógyít... 726. Gyógyít... 727. Gyógyít... 728. Gyógyít... 729. Gyógyít... 730. Gyógyít... 731. Gyógyít... 732. Gyógyít... 733. Gyógyít... 734. Gyógyít... 735. Gyógyít... 736. Gyógyít... 737. Gyógyít... 738. Gyógyít... 739. Gyógyít... 740. Gyógyít... 741. Gyógyít... 742. Gyógyít... 743. Gyógyít... 744. Gyógyít... 745. Gyógyít... 746. Gyógyít... 747. Gyógyít... 748. Gyógyít... 749. Gyógyít... 750. Gyógyít... 751. Gyógyít... 752. Gyógyít... 753. Gyógyít... 754. Gyógyít... 755. Gyógyít... 756. Gyógyít... 757. Gyógyít... 758. Gyógyít... 759. Gyógyít... 760. Gyógyít... 761. Gyógyít... 762. Gyógyít... 763. Gyógyít... 764. Gyógyít... 765. Gyógyít... 766. Gyógyít... 767. Gyógyít... 768. Gyógyít... 769. Gyógyít... 770. Gyógyít... 771. Gyógyít... 772. Gyógyít... 773. Gyógyít... 774. Gyógyít... 775. Gyógyít... 776. Gyógyít... 777. Gyógyít... 778. Gyógyít... 779. Gyógyít... 780. Gyógyít... 781. Gyógyít... 782. Gyógyít... 783. Gyógyít... 784. Gyógyít... 785. Gyógyít... 786. Gyógyít... 787. Gyógyít... 788. Gyógyít... 789. Gyógyít... 790. Gyógyít... 791. Gyógyít... 792. Gyógyít... 793. Gyógyít... 794. Gyógyít... 795. Gyógyít... 796. Gyógyít... 797. Gyógyít... 798. Gyógyít... 799. Gyógyít... 800. Gyógyít... 801. Gyógyít... 802. Gyógyít... 803. Gyógyít... 804. Gyógyít... 805. Gyógyít... 806. Gyógyít... 807. Gyógyít... 808. Gyógyít... 809. Gyógyít... 810. Gyógyít... 811. Gyógyít... 812. Gyógyít... 813. Gyógyít... 814. Gyógyít... 815. Gyógyít... 816. Gyógyít... 817. Gyógyít... 818. Gyógyít... 819. Gyógyít... 820. Gyógyít... 821. Gyógyít... 822. Gyógyít... 823. Gyógyít... 824. Gyógyít... 825. Gyógyít... 826. Gyógyít... 827. Gyógyít... 828. Gyógyít... 829. Gyógyít... 830. Gyógyít... 831. Gyógyít... 832. Gyógyít... 833. Gyógyít... 834. Gyógyít... 835. Gyógyít... 836. Gyógyít... 837. Gyógyít... 838. Gyógyít... 839. Gyógyít... 840. Gyógyít... 841. Gyógyít... 842. Gyógyít... 843. Gyógyít... 844. Gyógyít... 845. Gyógyít... 846. Gyógyít... 847. Gyógyít... 848. Gyógyít... 849. Gyógyít... 850. Gyógyít... 851. Gyógyít... 852. Gyógyít... 853. Gyógyít... 854. Gyógyít... 855. Gyógyít... 856. Gyógyít... 857. Gyógyít... 858. Gyógyít... 859. Gyógyít... 860. Gyógyít... 861. Gyógyít... 862. Gyógyít... 863. Gyógyít... 864. Gyógyít... 865. Gyógyít... 866. Gyógyít... 867. Gyógyít... 868. Gyógyít... 869. Gyógyít... 870. Gyógyít... 871. Gyógyít... 872. Gyógyít... 873. Gyógyít... 874. Gyógyít... 875. Gyógyít... 876. Gyógyít... 877. Gyógyít... 878. Gyógyít... 879. Gyógyít... 880. Gyógyít... 881. Gyógyít... 882. Gyógyít... 883. Gyógyít... 884. Gyógyít... 885. Gyógyít... 886. Gyógyít... 887. Gyógyít... 888. Gyógyít... 889. Gyógyít... 890. Gyógyít... 891. Gyógyít... 892. Gyógyít... 893. Gyógyít... 894. Gyógyít... 895. Gyógyít... 896. Gyógyít... 897. Gyógyít... 898. Gyógyít... 899. Gyógyít... 900. Gyógyít... 901. Gyógyít... 902. Gyógyít... 903. Gyógyít... 904. Gyógyít... 905. Gyógyít... 906. Gyógyít... 907. Gyógyít... 908. Gyógyít... 909. Gyógyít... 910. Gyógyít... 911. Gyógyít... 912. Gyógyít... 913. Gyógyít... 914. Gyógyít... 915. Gyógyít... 916. Gyógyít... 917. Gyógyít... 918. Gyógyít... 919. Gyógyít... 920. Gyógyít... 921. Gyógyít... 922. Gyógyít... 923. Gyógyít... 924. Gyógyít... 925. Gyógyít... 926. Gyógyít... 927. Gyógyít... 928. Gyógyít... 929. Gyógyít... 930. Gyógyít... 931. Gyógyít... 932. Gyógyít... 933. Gyógyít... 934. Gyógyít... 935. Gyógyít... 936. Gyógyít... 937. Gyógyít... 938. Gyógyít... 939. Gyógyít... 940. Gyógyít... 941. Gyógyít... 942. Gyógyít... 943. Gyógyít... 944. Gyógyít... 945. Gyógyít... 946. Gyógyít... 947. Gyógyít... 948. Gyógyít... 949. Gyógyít... 950. Gyógyít... 951. Gyógyít... 952. Gyógyít... 953. Gyógyít... 954. Gyógyít... 955. Gyógyít... 956. Gyógyít... 957. Gyógyít... 958. Gyógyít... 959. Gyógyít... 960. Gyógyít... 961. Gyógyít... 962. Gyógyít... 963. Gyógyít... 964. Gyógyít... 965. Gyógyít... 966. Gyógyít... 967. Gyógyít... 968. Gyógyít... 969. Gyógyít... 970. Gyógyít... 971. Gyógyít... 972. Gyógyít... 973. Gyógyít... 974. Gyógyít... 975. Gyógyít... 976. Gyógyít... 977. Gyógyít... 978. Gyógyít... 979. Gyógyít... 980. Gyógyít... 981. Gyógyít... 982. Gyógyít... 983. Gyógyít... 984. Gyógyít... 985. Gyógyít... 986. Gyógyít... 987. Gyógyít... 988. Gyógyít... 989. Gyógyít... 990. Gyógyít... 991. Gyógyít... 992. Gyógyít... 993. Gyógyít... 994. Gyógyít... 995. Gyógyít... 996. Gyógyít... 997. Gyógyít... 998. Gyógyít... 999. Gyógyít... 1000. Gyógyít... 1001. Gyógyít... 1002. Gyógyít... 1003. Gyógyít... 1004. Gyógyít... 1005. Gyógyít... 1006. Gyógyít... 1007. Gyógyít... 1008. Gyógyít... 1009. Gyógyít... 1010. Gyógyít... 1011. Gyógyít... 1012. Gyógyít... 1013. Gyógyít... 1014. Gyógyít... 1015. Gyógyít... 1016. Gyógyít... 1017. Gyógyít... 1018. Gyógyít... 1019. Gyógyít... 1020. Gyógyít... 1021. Gyógyít... 1022. Gyógyít... 1023. Gyógyít... 1024. Gyógyít... 1025. Gyógyít... 1026. Gyógyít... 1027. Gyógyít... 1028. Gyógyít... 1029. Gyógyít... 1030. Gyógyít... 1031. Gyógyít... 1032. Gyógyít... 1033. Gyógyít... 1034. Gyógyít... 1035. Gyógyít... 1036. Gyógyít... 1037. Gyógyít... 1038. Gyógyít... 1039. Gyógyít... 1040. Gyógyít... 1041. Gyógyít... 1042. Gyógyít... 1043. Gyógyít... 1044. Gyógyít... 1045. Gyógyít... 1046. Gyógyít... 1047. Gyógyít... 1048. Gyógyít... 1049. Gyógyít... 1050. Gyógyít... 1051. Gyógyít... 1052. Gyógyít... 1053. Gyógyít... 1054. Gyógyít... 1055. Gyógyít... 1056. Gyógyít... 1057. Gyógyít... 1058. Gyógyít... 1059. Gyógyít... 1060. Gyógyít... 1061. Gyógyít... 1062. Gyógyít... 1063. Gyógyít... 1064. Gyógyít... 1065. Gyógyít... 1066. Gyógyít... 1067. Gyógyít... 1068. Gyógyít... 1069. Gyógyít... 1070. Gyógyít... 1071. Gyógyít... 1072. Gyógyít... 1073. Gyógyít... 1074. Gyógyít... 1075. Gyógyít... 1076. Gyógyít... 1077. Gyógyít... 1078. Gyógyít... 1079. Gyógyít... 1080. Gyógyít... 1081. Gyógyít... 1082. Gyógyít... 1083. Gyógyít... 1084. Gyógyít... 1085. Gyógyít... 1086. Gyógyít... 1087. Gyógyít... 1088. Gyógyít... 1089. Gyógyít... 1090. Gyógyít... 1091. Gyógyít... 1092. Gyógyít... 1093. Gyógyít... 1094. Gyógyít... 1095. Gyógyít... 1096. Gyógyít... 1097. Gyógyít... 1098. Gyógyít... 1099. Gyógyít... 1100. Gyógyít... 1101. Gyógyít... 1102. Gyógyít... 1103. Gyógyít... 1104. Gyógyít... 1105. Gyógyít... 1106. Gyógyít... 1107. Gyógyít... 1108. Gyógyít... 1109. Gyógyít... 1110. Gyógyít... 1111. Gyógyít... 1112. Gyógyít... 1113. Gyógyít... 1114. Gyógyít... 1115. Gyógyít... 1116. Gyógyít... 1117. Gyógyít... 1118. Gyógyít... 1119. Gyógyít... 1120. Gyógyít... 1121. Gyógyít... 1122. Gyógyít... 1123. Gyógyít... 1124. Gyógyít... 1125. Gyógyít... 1126. Gyógyít... 1127. Gyógyít...

